

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 13.7.62 / תע' יחיד / מוזיאון תל-אביב

אם כי מופיעים בתערוכתה של ג'ניה ברגר גם כמה ציורי שמן, מושם הדגש בתערוכתה על תבליטי הקרמיקה, המהווים גם את רוב רובה של התערוכה. אדם הרואה תערוכה זו ויוכל לדמות לעצמו את המוצגים כעשויים לא מקרמיקה אלא כציור בעפרונות צבעוניים, יופתע מאוד להיווכח בדמיונם המרובה לציורי ילדים. לא מקרה הוא שהאסוציאציות המיידיות הנובעות מתבליטים אלה, הן לציור מצרי, אשורי וציורי הספרים של ימי הביניים. הפשטות במסירת הנושא, הפרימיטיביות המכוונת בעיצוב הצורני והצבעים החיים מאוד, הם מסימני ההיכר המובהקים של אותן תקופות באמנות העתיקה, שנוהגים לקרוא להן "התקופות האידיאליסטיות". בתקופות אלה, בא הציור לבטא בראש ובראשונה תכנים חברתיים ורוחניים בדרך ספרותית, כאשר הדגש מושם בבנין-העל החברתי והרוחני ולא בציור עצמו. אופיינית העובדה שג'ניה ברגר בחרה לה כנושאים פסוקים מהתנ"ך, הנוחים במיוחד לביטוי בגישה הפרימיטיבית (כל עוד אין יומרות לבטא בגישה זו רבדים מורכבים מאלה הסיפוריים-הישירים).

פסוקים כאלה המתוארים כפשוטם הנארטיבי, אינם יכולים לבוא במקום תוכן חברתי או חויתי, כל עוד החוויות המתוארות בפסוקים עצמם אינן בחזקת מציאות אובייקטיבית המשותפת לכולם. דמות דויד המנגן על נבל היא בעלת תוקף חויתי מעמיק יותר לאדם דתי בעודה רק אילוסטרציה לסיפור לגבי האדם המרוחק יותר ממקורות הדת היהודית. לגבי איש המזרח הרחוק, אין דמות זו אלא סתם אדם האוחז נבל בידיו ותו לא. המשותף איפוא, בדמות כזו אינו הסיפור, אלא משהו חויתי המשותף לאדם באשר הוא אדם, היכול לבוא במימד אינטרפרטציה שמעבר לסיפור על דויד. אצל ג'ניה ברגר אין אינטרפרטציה חויתית כזו, תאורה הוא נראטיבי ודקורטיבי גרידא, אך גם אם אין בתבליטיה תוכן ופירוש חויתי אישי, יש בהם בהחלט מומנט דקורטיבי נאה ומשכנע. למחפשים סיפוק במימד זה, נכונה הנאה אסתטית, הפגנת יכולת תוססת, טעם טוב והנאת יוצר אמיתית. חוסר הליטוש המכוון של הצד הטכני-צורני בתבליטים, תואם בהחלט את כל המערך הדקורטיבי, ומוסיף לו משהו בלתי אמצעי. גם הצבעים, הצעקניים מעט, מוסיפים נופך של עליצות לדמויות המסוגגנות. מבחינה זו, יש עדיפות רבה לתבליטי הקרמיקה על ציורי השמן, שבהם יש איפוק צבעוני רב יותר, המכניס נימה של יובש לאווירה הקלילה והדקורטיבית המהווה את סימן ההיכר לתבליטי הקרמיקה של ג'ניה ברגר.